

Den uærlige forvalteren - Bibelens merkeligste lignelse?

¹ Jesus sa til disiplene: «Det var en rik mann som hadde en forvalter. Av andre fikk han vite at denne forvalteren sløste bort formuen hans. ² Da kalte han forvalteren til seg og sa: 'Hva er det jeg hører om deg? Legg fram regnskap over driften, for du kan ikke lenger være forvalter hos meg.' ³ Men forvalteren sa til seg selv: 'Hva skal jeg gjøre nå når herren min tar stillingen fra meg? Å grave har jeg ikke krefter til, og å tigge skammer jeg meg over. ⁴ Jo, nå vet jeg hva jeg vil gjøre for at folk skal ta imot meg i sine hjem når jeg blir avsatt.' ⁵ Han kalte til seg dem som hadde gjeld hos herren hans, en etter en, og sa til den første: 'Hvor mye skylder du herren min?' ⁶ 'Hundre fat olje', svarte han. 'Her har du gjeldsbrevet ditt', sa forvalteren, 'sett deg ned med en gang og skriv femti.' ⁷ Så spurte han den neste: 'Og du, hvor mye skylder du?' 'Hundre tønner hvete', svarte han. 'Her er gjeldsbrevet ditt', sa forvalteren, 'skriv åtti.' ⁸ Herren ga den uhederlige forvalteren lovord fordi han hadde handlet klokt.

For denne verdens barn ordner seg klokere med hverandre enn lysets barn gjør. ⁹ Jeg sier dere: Skaff dere venner ved hjelp av den uhederlige Mammon, så de kan ta imot dere i de evige boliger når pengene tar slutt. ¹⁰ Den som er tro i smått, er også tro i stort, og den som er uredelig i smått, er også uredelig i stort. ¹¹ Om dere ikke har vært tro når det gjelder den uhederlige Mammon, hvem vil da betro dere de virkelige verdier? ¹² Og dersom dere ikke har vist troskap med det som hører andre til, hvem vil da gi dere noe dere selv kan eie? ¹³ Ingen slave kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon.» (Luk 16,1-13)

Det overraskende med denne lignelsen er at forvalteren kalles "uhederlig" samtidig som han er et forbilde. Men det som er forbilledlig er måten han handler klokt på, ikke moralen hans. Han er tydeligvis skyldig i å sløse bort sin herres formue og vet at han kommer til å bli oppsagt. Han bruker derfor den korte tiden han har igjen til å sikre sin egen framtid. Ettersom han fortsatt har myndighet til å endre på gjeldsbrevene, gjør han det han kan for få godvilje hos de som skylder herren hans penger. Han kunne da forvente at de av takknemlighet ville gjøre ham tjenester tilbake og dermed hjelpe ham når han snart stod uten jobb. Selv om herren hans trolig ikke likte hva forvalteren hadde gjort, kunne han ikke unngå å bli imponert over måten forvalteren hadde sikret fremtiden sin på.

Forvalteren er et eksempel på "denne verdens barn" som vet hvordan verden fungerer og som bruker dette til sin fordel. Det første poenget til Jesus (v. 8b) er at hans disipler, "lysets barn", har noe å lære her. "Denne verdens barn" kan være veldig flinke til å tenke langsiktig og planlegge deretter for å sikre sin jordiske framtid. Jesu disipler må på samme måte forstå hvordan Guds rike fungerer, og dermed tenke enda lenger for å legge til rette for sin evige framtid. Hvordan vil dette se ut mens vi fortsatt lever i denne verden?

Jesus går videre med å gi noen eksempler. En måte å vise klokskap angående sin evige framtid på er å "skaffe seg venner ved hjelp av den uhederlige Mammon" (v. 9). 'Mammon' er det arameiske ordet for penger og eiendeler og er egentlig ikke noe negativt i seg selv.¹ Forvalteren i lignelsen brukte penger for å få seg venner som ville ta imot ham i hjemmene sine og gi ham en framtid når pengene hans tok slutt. Vi skal på den annen side bruke penger for å få oss venner som "kan ta imot dere i de evige boliger" når pengene tar slutt.

Det er ikke helt innlysende hva dette betyr, men Jesus ser ut til å si at måten vi bruker penger på kan ha evig verdi. I lignelsen får delvis ettergitte lån en jordisk belønning, men Jesus har tidligere sagt til disiplene at de skulle låne bort uten å forvente noe igjen, og at deres lønn da skulle bli stor.² Han går faktisk så langt som å si at de skal gi til hver den som ber dem og ikke kreve tilbake noe som blir tatt fra dem.³ Det å være generøs med penger og gi til fattige har altså en evig verdi. Om dette også betyr at de vennene vi skaffer oss med vår pengebruk blir frelst som et resultat ("så de kan ta imot dere i de evige boliger"⁴), bør vi legge vekt på å tjene Gud også med pengene våre. Pengene kommer til å svikte før eller siden, og de kan ikke fylle evighetsbehov. Derfor er det en sikrere langtidsinvestering å bruke dem på Guds rike.

En annen måte å vise klokskap på er å håndtere penger på en god måte (v. 10-11). Karakteren vår viser seg i både stort og smått, og derfor blir også "små ting" som penger viktige. Hvis vi er uansvarlige i vår pengebruk, er det lite sannsynlig at vi vil bli gitt ansvaret for noe av større verdi i Guds rike. Samtidig som man er generøs er det er altså ikke galt å være smart med penger og vise økonomisk ansvar.

Et tredje eksempel er hvordan vi forvalter "det som hører andre til" (v. 12). Dette kan gjelde jordiske forhold, for eksempel på arbeidsplassen eller i leieforhold. Men det kan også handle om det vi har "på utlån" fra Gud mens vi lever på jorda, slik jødene ofte tenkte. Da handler det plutselig om alt vi forvalter i vårt jordiske liv.

I det siste verset utgjør Mammon plutselig en trussel. Det kan skje når vi blir så "økonomisk fornuftige" at vi stoler mer på penger enn på Gud, eller når vi passer bedre på vårt jordiske liv enn vårt evige liv. Da har vi kanskje blitt for lik forvalteren i lignelsen og tenker ikke langt nok fram. Når vi derimot tjener Gud,⁵ viser Mammon seg i generøsitet og trofasthet.

---

¹ Når Jesus snakker om "den uhederlige Mammon" er det nok mer pga det som gjerne følger i kjølvannet av penger og eiendeler.

² Luk 6,35

³ Luk 6,30

⁴ En annen tolkning er at dette er en omskrivning for Gud, ettersom mennesker ikke har myndighet over de evige boliger. Da blir det i såfall en parallell til "en uforgjengelig skatt i himmelen" (Luk 12,33) og "du skal få lønn for dette når de rettferdige står opp fra de døde" (Luk 14,14). I begge disse tekstene er også temaet å gi til de fattige.

⁵ På norsk er det for så vidt mulig å tjene Gud samtidig som man tjener penger...